

9. İSTANBUL
GÜVENLİK
KONFERANSI

7. TÜRKİYE - KÖRFEZ SAVUNMA VE GÜVENLİK FORUMU

Türk - Arap
Güvenlik Ekosisteminde
Yeni Keşifler

Milli Savunma ve Güvenlik Enstitüsü
National Defence and Security Institute

TASAM
TÜRK ASYA STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
TURKISH ASIAN CENTER FOR STRATEGIC STUDIES

VİZYON BELGESİ (TASLAK)

7. TÜRKİYE - KÖRFEZ SAVUNMA VE GÜVENLİK FORUMU

“Türk - Arap Güvenlik Ekosisteminde Yeni Keşifler”

(23-24 Kasım 2023, İstanbul)

Güçlü tarihsel ve kültürel arka plana rağmen stratejik nitelikli diyalogun henüz gelişmekte olduğu Türkiye - Orta Doğu veya daha dar kapsamda Türkiye - Körfez Ülkeleri ilişkilerinin kırılğan eksenden yeni dengeler, yeni roller ve yeni ittifaklara uyum sağlayacak bir işbirliği eksenine dönüşmesi seçenekten öte zorunluluktur. Vizyon ve ferasetle bakıldığında tarihin ve zamanın ruhunun uzun süredir bunu hatırlattığı çeşitli krizlerde test edilmiştir.

Bölge dışından, ABD ve AB'nin yanı sıra, Stratejik Ortak Statüsü (2008) ile üst düzey düzenli kurumsal diyalogun benimsendiği ilk ülke olarak Türkiye'nin Bölge ülkeleri ile özellikle ticari ilişkileri giderek geliştirmiş; taraflar arasındaki ticaret hacmi bu süreçte katlanarak artmıştır.

İki taraf açısından ciddi olumlu sonuçlar doğuran bu gelişmelerde, diğer faktörlerin yanı sıra güven temelli stratejik diyalog arayışının önemli payı vardır. Din, dil, tarih ve coğrafya kardeşliği dışında “stratejik karşılıklı bağımlılık ve güven inşası”, Türkiye - Körfez (Arap) Ülkeleri ilişkilerinin önündeki temel zihinsel eşiktir. Ülkeler arası önceliklerin ve farklılıkların bölgesel zayıflığa ve güvenlik açığına dönüşmemesi için doğru yönetilmesi ortak risk ve fırsatlara odaklanma ile mümkün olacaktır.

Suudi Arabistan - İran rekabeti, Körfez'in jeopolitiği ve jeostratejik konumu kapsamında önem arz etmektedir. Safeviler dönemine kadar uzanan bu rekabette bölgesel ve mezhepsel eksende Şii - Sünni ayrışması kritik bir konudur.

1979'da İran'da gerçekleşen devrimin ardından Tahran - Riyad ilişkilerindeki bölgesel güç mücadelesi, Orta Doğu ve Körfez ülkelerine de yayılmış, bilhassa Devrim sonrası İran'da kurulan Şii rejimi ve dış politikasındaki yayılcı stratejiler, Körfez ve Arap dünyası için adeta bir ulusal güvenlik sorunu hâline gelmiştir.

Aralık 2010'da başlayan Arap Baharı, Orta Doğu'da İran'ı daha da güçlendirmiş ve Körfez ülkeleri için Şii - Sünni mezhepsel gerilimini tetiklemiştir. Özellikle Suriye ve Yemen'de devam eden iç savaş, Körfez ülkeleri içerisindeki jeopolitik ve jeoekonomik sorunları da beraberinde getirmiştir.

Irak'ın işgalinden bu yana, İran'ın Şii eksenli yayılcı ve çevreleyici politikalarının Bağdat, Şam, Beyrut ve Sana'a üzerindeki etkisi, başta Suudi Arabistan olmak üzere Körfez ülkelerinde ve Arap dünyasında ulusal güvenlik tehdidi algısını artırmaktadır. Ayrıca Yemen'de Şii Husiler'in başkent Sana'a'yı ve Ülke'nin kuzeyindeki bölgeleri kontrol etmesinin Orta Doğu'da bölgesel bir "ittifak kuşağının" ortaya çıkmasına yol açtığı gözlemlenmektedir.

İdeo-Pragmatik Model (IPM) başlıklı yeni model önerisi, İran gibi ideolojik güdümlü otoriter devletlerin güvenlik ve dış politikalarının en iyi açıklandığı model olarak ifade edilmektedir. Devletin bekasına yönelik tehdidin niteliğine bağlı olarak ülke ya pragmatik ya da ideolojik yaklaşımlar izlemeyi seçmektedir. Aynı model Küba, Kuzey Kore ve Venezuela gibi ülkelerin güvenlik ve dış politika yaklaşımlarını analiz etmek için de kullanılabilir.

Pandemi dâhil son on yılda yaşanan ve yüzyıldakine denk etkiler bırakan gelişmeler; güvenlik ve savunma dâhil üretim, tüketim, büyüme ve konvansiyonel güç standartlarının değişimi için kritik bir milat olmuştur. Yine ulusal ve uluslararası bağımsızlık sisteminin yeniden yorumlanması ve stratejik dönüşüm için senaryo ve hazırlıklar öncelikli konu hâline gelmiştir. Bu bağlamda "Geleceğin Güvenlik/Savunma/Uzay Ekosistemi ve Stratejik Dönüşümü" için Körfez (Arap) Ülkeleri ile birlikte yapılacak çalışmalar ve işbirliği temel denge önceliği hâline gelmiştir.

Alt Temalar

Türk - Arap Güvenlik Ekosisteminde Yeni Keşifler

Güvenli Bereket Hilali ve Denge Ortaklığı

Ekosistemde Yeni Tehditler ve Fırsatlar Siber Güvenlik, Gıda Güvenliği, Üretim-Tüketim Güvenliği

Geleceğin Güvenlik ve Savunma Ekosisteminde İşbirliği

Savunma Sanayii | Kara | Deniz | Hava | Uzay | Polis | Jandarma | İstihbarat | Stratejik Sektörler